

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXV. Quomodo is humor in singulis membris consumatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

Etque humore petre simul cum eo calorem necesse est? Non ergo potest calor in villo corpore conseruari & vigere, quin illud ipsum humidum sit. Id eo quoque non parum errauit Dinos, quod innatum humorem credidit à vitali calore consumi: contra quam omnino eueniat, vt foueatur potius & restauretur, quam contumatur & dissipetur, quemadmodum antea disputatum est. Verum quicumque tandem sit calor, qui humorem eum depascat, annon necessario sit, vt contraria & pugnantes qualitates in vno eodemque subiecto contendant ac sese vicissim interimant? nec tamen id in seipsum agere existimatur. Quis enim diuersarum & contrariarum qualitatum pugnam actionem esse dicat eiusdem in seipsum? Ergo vt rem vniuersam in caput referamus tantum abest, vt vnum & idem esse non possit calor vitalis & humoris primigenij subiectum, vt id maxime necessarium sit: cum hæc duæ qualitates tam recto sint societatis vinculo colligata, vt nec calor nisi in humido sustentari queat, nec humor conseruari, nisi à calore momentis singulis foueatur ac renouetur.

Veter senectia.

Quæ si ita sunt, profecto ea omnia, quæcunque de caloribus subiecto in superiori disputatione posita sunt, de huius quoque humoris subiecto intelligere oportet. Hoc vnum addam posse animalium corpora, aut in prima illa ætate considerari, quapropter nimiam humoris vbertatem tota sunt mollia & infirma; aut in gradiori iâ & perfectiori conditione, qua membra omnia solidiora sunt, & robustiora, magna illius humoris parte consumpta. Etenim in prima ætate manifestum est, primigenium humorem per corpus vniuersum in partes eius singulas dispersum esse: quæ est causa, cur nihil durum sit, nihil solidum, nihil consistens; sed tenera omnia & caduca, vel etiam ossa. Verum is humor nequaquam est membris omnibus naturalis & debitus, sed originalis & ex primordiis natura desumptus: dum ex eadem feminis, menstruique sanguinis massa tota humida efformata fuerunt omnia, nec dum elaborata neque ad perfectum adducta statum, in quo magna illius humoris pars assumpta fuerit. Quocirca in ætate altera, in qua corpus magis siccatum est & perfectum in carne præsertim carnosisque partibus primigenius humor conseruatur. Ossa enim nerui, cartilagines, aliaque his similes partes, vt sua natura sicciores esse debuerunt, ita minus humoris in ortu primo acceperunt; qui facilius & citius siccatur, quam copiosior is, qui est in carne. An verò totus illarum partium primigenius exhauriatur, solusque super sit alimentarius humor, magno opere disputari potest: mihiq. videtur rationi per quæ consentaneum affirmare, si nondum ea ætate, aliquando certe, antequam totus carnis humor sumatur, vniuersum eum siccari, qui siccioribus hisce partibus continetur. Quippe certa ratio persuadet minorem humorem facilius, & citius siccari, quam eum, qui est copiosior: illumque conseruari diutius, qui cum debiliore siccitate coniunctus fuerit. Hoc verò exinanito, interiori quidem ex alimento hausto humore collabunt partes eæ, sed primigenio exterius duntaxat lenientur à proxima sibi carne; vdaque potius, quam humidæ erunt: quod ad tuendam illarum vitam, quæ calore, & humore dicitur conseruari, satis profecto est.

Caloris & humoris differentia.

Itaq. hoc inter calorē interest, & humorē quod

A natius calor per omnes viuētis corporis partes in omni vita diffusus est: tum quod animā in omnibus cōsequatur: tū quod fouere omnes debeat, omniumq. operationib. sit cūprimis necessarius. Humor autē est alimentarius adit omnibus, quod alantur omnes: is tamen, quia primigenius est, in prima quidem ætate omnibus inest, at procedēte tempore in quibusdam solum, quæ naturali cōstitutione humidæ sunt, intrinsecè continetur; in reliquis siccioribus duntaxat extrinsecè. Verum hoc euadet planius ex iis, quæ de huius humoris resolutione subiiciam.

DE MODO IS HUMORIS IN SINGULIS MEMBRIS CONSUMATUR.

CAPVT XXV.

Natum singulis mēbris humorem per omnes horas cōsumi, ac penè extingui; vel à calore elemētari & sicco, qui est in viuente; vel à vehementiori calore externo, vel à frigore vel ab alia simili causa, constat iam ex iis, quæ de calore antea disputata sunt. Iam quoniam posui, humorem hunc non esse intrinsecè in omnibus partibus, sed in carnis duntaxat, reliquas verò extrinsecæ potius humiditate perfundi: illud consequens esse videtur, resolutionem, & cōsumptionem humoris, eiusq. reparationem, quæ in ossibus, neruis, & aliis eiusdem generis partibus sunt, dum continenter nutriuntur, esse potissimum in alimentario humore, huncq. esse illum, qui præsertim destruitur ac reficitur. Quia tamen vita in calore consistit & humore, non quouis, sed primordiali & innato, necesse est hanc ipsam cōsumptionem ac restitutionem humoris in his partibus concedere, sed tamen longè alia ratione, quā in iis animaduertamus, quæ carneæ sunt, & intrinsecam humorem habent. In his enim intrinsecæ sit cōsumptio & reparatio: qua substantia ipsa mēbrorum mutatur, dissipatur, & reficitur, quia corrumpitur illud humidum, quod illis erat intrinsecum, & aliud in eius locum ex alimento sufficitur. At in reliquis extrinsecæ tantum mutatio fit, & siccantur solum quoad exteriorem humiditatem, quam à proximis membris accipiunt: quoad siccā verò substantiam humorē solum alimentarium mutant.

Consumptionem & reparationem esse maxime alimentarij humoris.

Non quoniam in omnibus partibus humorem conseruam.

Hoc ita esse, multa mihi persuadent. Primū partes eæ temperationem habent omnino siccam, aut si quam humiditatem habent, ea tenax est & aquea, minimèque ad nutriendum calorem apta; quin potius ad suffocandum & opprimendum aptissima. Deinde in magna aliqua fame corrosione quandam in nostro corpore sentimus: non ossium, neruorum, cartilaginum, sed carnis & carnearum partium: neq. ex inedia priores, sed posteriores partes conficiuntur: non ergo illæ sed hæc potius partes sunt illæ, quæ verè & intrinsecè cōsumuntur, indigentq. restauratione. Tū verò si casu, aut vulnere, aliaue quauis ratione frangatur, aut à corpore separetur aliqua prioris generis pars, vt os; nunquam in eum mēbre reparari potest, neq. cibi sumptione neque medicamentorum virtute. Quod eam videtur habere causam; quia cum in illis partibus primigenius hic humor consumptus sit, neque intrinsecè continetur; earum reparationem contemnit natura; cum illud non habeant, quo vita

Cur ossa fracta non reparentur.

in primis sustentatur. In pueris autem, in quibus partes omnes hoc humore fruuntur; nec earum vlla tantopere adhuc siccata est, vt humorem primo sibi concessum profus amiserit; ossa fracta, & reliquæ omnes partes facile reparantur: quoniam cum principium illud & fomentum vitæ habeant, natura de illis est magnopere sollicita. Postremo ea est mihi non leuis coniectura, quod in graui aliqua & longa infirmitate, quæ animalis natura plurimum conflictetur, maxima caloris atque humoris innati fiat iactura, carnem, & carneas partes videmus extenuatas fuisse ac planè consumptas; ossa, nervos, & id genus alia; magnitudinem eandem & integritatem seruasse; in eoque duntaxat fuisse mutata, quod non nihil siccata sunt: propterea quod dum partes humidae fuerunt consumptæ, effectum quoque est, vt ràm copiosus humor ad ossa, nervos, & sicciore partes non potuerit deuari. Hoc ipsum in cadauere quoque animaduertas: in quo carnem absumi, ossa siccati duntaxat, sed propriam quantitatem, & substantiam semper videas retinere.

Aliquas partes non semper inueni.

Quo loco nequaquam ego illum reprehenderem, qui ossa, nervos, & alias similes partes post consentientiam statum aut exhaustum in illis humorem primigenium, non nutiri amplius affirmaret; quod non debeant amplius humidum illud, quod consumptum habeat refarciri: verum aliqua solum extrinseca madefactione indigere: & idè librum in duas partes diuidi; quarum altera nutriat, & reficiat reliqua membra, altera quasi ros madefaciat, & exteriori quadam humiditate perfundat eas, quæ nutritione non egent. Omnino tamen existimo eas quoque per omnem vitam nutiri: propterea quod calorem habent, quo alimentaria humiditas momentis singulis dissipetur, & siccitatem magnam; qua & hæc ipsa humiditas oppugnetur, & altera illa exhauriatur, quam eæ partes extrinsecus accipiunt à membris humidis sibi vicinis. Et idè tum hæc humiditates crebro instaurari debent; tum illæ ipsæ partes animatae sunt, & calore præditæ, quo perficere nutritionem possint.

QUOMODO CONSUMPTVS refarciatur.

CAPVT XVI.

Verum enim verò cum ostensum sit primordiale hunc humorem perpetuò consumi, & confici: sapienti quæ dictum sit, adione natiui caloris eum recreari, & refici: hoc iam an ita sit axaminandum est. Refert Conciliator differentia 112. non desuisse, qui crederent humorem consumptum nullo modo restaurari posse; neque alimentum in humoris primigenij naturam mutari: sed iuuare duntaxat impediendo detinendoue illius consumptionem; dum ipsum obicitur calori, qui humorem innatum deuorabat, si enim inquebant illi, humor ille recuperari posset, posset nimirum animantium vita reddi perpetua.

Prim. opinio.

Secunde opin.

Ceterum cum viuientia nutiri certum sit, atque alimentum in membrorum substantiam mu-

tari; ineptum est hac de re dubitare. Itaque fuit semper tum philosophorum, tum medicorum consensus, humidum consumptum alimento refarciri: atque hanc ob causam nutriendi facultatem fuisse viuèntibus à natura tributam, vt eorum vita fieret diuturnior, continua dissipare substantiam instauracione. Quin etiam ex iis permulti quoad naturales & animales virtutes reponi posse dixerunt aquè bonum & perfectum humidum; immò melius & perfectius eo, quod fuit consumptum. Quamquam id in vitali virtute, quæ ad vitam pertinet prorogandam, fieri non posse contenderint, sed continenter labi & ad mortem tueri. Alij demum virtuti quoque vitali hoc ipsum videntur concedere; cum absolute pronuntiant, aquè bonum & melius humidum restaurari posse.

Non sensus equi bonum humidum reponi.

Equidem duo constanter affirmabo. Alterum est, humidum hoc posse interdum melius & perfectius, quam alio tempore, renouari. Tum quia potest interdum natiuus calor ab externa quapiam causa impediri, eiusque operatio infirmari: quo impedimento sublato melius & perfectius operabitur, sic hyeme melior est, quam æstate, cibi coctio, & verno præsertim tempore sanguis & viuientium corpora omnia renouantur & quasi reuiuiscunt: postque ægotationem recuperata sanitate perfectius multò restauratur humidum, quam eo tempore, quo virtus morbo afflictabatur. Tum quia humor quoque ipse interdum non purus est, sed pestibus affectus qualitatibus; vt in ectico, leproso, aliisque similibus morbis laborantibus; post verò purior est & syncerior. Tum demum quia tota hæc naturæ restauratio magnopere pendet ex bonitate & perfectione alimenti, interdumque melioribus, quam alio tempore, alimentis vscimur; neque dubitari potest melius ex illis & perfectius humidum corporibus nostris reponi. Quam ob causam bestia verno tempore renouatur tota & earum corpora pleniora fiunt & obarsiora; quod optimis herbis vescantur.

Alterum est, absolute tamen loquendo & in Deterius sem. ordine ad vitæ durationem, nullo vnquam tempore posse melius humidum restaurari, quam esset antea, immò nec aquè bonum; sed deterius semper. Nò modò quia si secus esset, posset animantium vita perpetuò conseruari, & senex reuocascere. Verum etiam propterea quod natiuus calor, qui restaurare humorem debet & alimentum in membrorum substantiam mutare, momentis singulis debilior fit & simul cum humore ipso innato consumitur, atque ab alimento, in quod agit, aliquid semper detrimenti patitur: ac proinde semper fit ad operationem infirmior, quamuis aliunde nonnunquam magis, quam alio tempore, viuatur. Quocirca in animalibus præsertim tres illas vitæ partes præcipuas, tresque mutationes distinguimus. Primam qua crescunt & grandiora fiunt eorum corpora, quandiu robustior est calor, & plus reponit, quam detractum fuerit. Alteram, qua in eodem statu consistunt. Postremam, qua minuitur. Calore scilicet primùm nonnihil debilitato, & tandem solum alimenti commutante, deinde magis fracto ac penè extincto. Vt quemadmodum minuitur calor, ita quoque breuior animantium vita relinquatur, tandemque finem habere cogantur. Quod vitæ spatium, vt pluribus post ostendam, in quibusdam breuius est,

Tres vitæ partes.